

4. Георгиев Г. Освобождением и этнокультурного развитие на българския народ, 1877— 1900. - София.: Изд. на БАН, 1979. – 265 с.
5. Горина Л.В. Марин Дринов - историк и общественный деятель. - М.: Издательство Московского университета, 1986. – 208 с.
6. Державин Н.С. Болгарские колонии в России// Сборник за народш умотворекия и народопись.- Кн.ХХІХ.- София,1914. – 260 с.
7. Дмитрук В.Т. Сторінки вікової дружби. З історії українсько-болгарських зв'язків ХІХ - початку ХХ ст. – Львів: Вид. Львівського ун-ту, 1958. - 60 с.
8. Доронченков А.И. Болгаристика в системе гуманитарных наук // Болгарский ежегодник. Т.1. – Харьков, 1994. – С.5-13.
9. Доронченков А.И. “Записки о мерах образования в России славян” как источник к истории российско-болгарских отношений // Материалы III (риновских чтений, 25-27 октября 1994 г. - Харьков, 1994. – С.43-45.
10. Единение народов - единение культур: Украинско-болгарские культурные связи: История и современность / Сост.: С. Балинова, В.А. Захаржевская и др. - К.: Наукова думка, 1987. – 262 с.
11. Исторический очерк Преславской учительской семинарии (с 10 ноября 1875 года по 1 января 1882 года). – Одесса: Типография П.А.Зелого (б. Г.Ульриха). – 1882. – 72 с.
12. Колесник І. Регіональна історія в українській історіографії: практика та рефлексія / І. Колесник // Регіональна історія України. Збірник наукових статей. - Випуск 1. – С.205-220.
13. Конев И. Украина в представите и познанията на българите през възраждането // Болгарский ежегодник. Т.1. – Харьков, 1994. – С.66.
14. Люлюшев М. Поглед върху българските централни училища в Бесарабия през втората половина на ХІХв. // Българите в Северного Причерноморие. Изследвания и материали. - Том втори / Съст. П.Тодоров. - Велико Търново: Издателска къща Аста, 1993. – С. 152-161.
15. Мартыненко А.К. Позиция России в связи с провозглашением независимости Болгарии в 1908 г. // Из истории русско-болгарских отношений / Сб. ст. под ред Л.Б.Валева и др. – М., 1958;
16. Ничик В.М. Киево-Могилянская академия и болгарская культура //У истоков общности философских культур русского, украинского и болгарского народов. Сборник статей / Ред.: В.С.Горский. - К.: Наукова думка, 1983. – С.79-103.
17. Пачев С.І. Болгарські колонії Північного Приазов'я (1861–1917 рр.): комплексне дослідження: Дис... канд. іст. наук: 07.00.01 / Запорізький держ. ун-т. — Запоріжжя, 1996. – 195 с.
18. Русско-болгарское боевое содружество в русско-турецкой войне 1877 - 1878 гг. [Текст] / В. Конобеев. - М.: Воениздат, 1953. - 79 с.
19. Сохань П.С. Очерки истории украинско-болгарских связей. - К.: Наукова думка, 1976. – 290 с.
20. Станкевич В.Л. Україна і болгарське національне відродження: Автореф. дис... канд. іст. наук: 07.00.02 / В.Л. Станкевич; Донец. держ. ун-т. — Донецьк, 1998. – 18 с. – укр.
21. Степанова Л.И. Вклад России в подготовку болгарской интеллигенции в 50-70-е гг. ХІХ в. - Кишинев: Штиница, 1981. – 214 с.
22. Субботін В.М. Вплив відродження Болгарської державності на розвиток зв'язків громадськості України і Болгарії (1878- 1885 рр.) [Текст]: автореф. дис... канд. іст. наук: 07.00.02 / Субботін Владислав Миколайович; Донецький держ. ун-т. - Донецьк, 1997. – 16 с.
23. Танчев И. Българската държава и подготовка на специалиста с европейско образование (1878-1885)// Исторически преглед. - 1991. - № 10. – С.70-87.
24. Халанский М.Г. Историко-филологический факультет Харьковского университета за 100 лет его существования. – Харьков, 1908. – С.12.
25. Шишманов І. Роля України в Болгарськiм відродженню. Вплив Шевченка на болгарських поетів передвізвольної доби. – Відень, накладом "Союзу визволення України" з друкарні Адольфа Гольцгаузена у Відні, 1916.–13 с.
26. Шумада Н.С. Українсько-болгарські фольклористичні зв'язки (період болгарського відродження). – К.: АН УРСР, 1963. – 164 с.

Олексій Волович

УДК 323.23

Реанімація Новоросії як прояв імперського синдрому Кремля

В статті розвінчуються інсинуації і спекуляції московських стратегів і проімперської п'ятої колони в Україні навколо «руського Крима» і так званої «Новоросії», які не вщухали протягом усіх років незалежності нашої держави. Зухвало фальсифікуючи загальновідомі історичні факти, прокремлівські ідеологи стверджують, що Новоросія і Крим є «исконними русскими землями», нібито безпідставно включеними до складу України у 1919 році, що не відповідає істині.

Ключові слова: Україна, Новоросія, Крим, інсинуації, руський мір, про кремлівські ідеологи

The article rozvinchuyutsya innuendo and speculation in Moscow and pro-imperial strategists fifth column in Ukraine around the "n Crimea" and so-called "Novorossyy" are not abated over the years of independence. Defiantly falsifying known historical facts, pro-Kremlin ideologues argue that the New Russia and Crimea are "yskonnymy Russian lands", allegedly arbitrarily incorporated into the Ukraine in 1919, which is not true.

Key words: Ukraine, New Russia, Crimea, innuendo, Rus measures of Kremlin ideologists

Виступаючи 17 квітня ц.р. в ході прямої лінії президент Росії В. Путін назвав південно-східну Україну Новоросією: *«Пользуюсь еще царской терминологией, я хочу сказать, что это же не Украина, это Новороссия. Вот этот Харьков, Донец, Луганск, Херсон, Николаев, Одесса – они в царские времена не входили в состав Украины, а были переданы ей позже. Зачем это было сделано, я не знаю»* [7]. При цьому Владімір Владімірович «ничтоже сумняшеся» перекутив загальновідомі факти: Харківщина або Слобожанщина, а також більша частина Луганщини та Донеччини ніколи до складу Новоросії не входили. Проте донецькі сепаратисти сприйняли ці слова Путіна як «руководство к действию» і невдовзі заходилися реанімувати недоброї пам'яті Новоросію – антиукраїнський колоніальний проект Катерини II.

24 травня «ЛНР» і «ДНР» підписали угоду про створення «Федеративної республіки Новоросія», до складу якої згідно з їх планами має увійти 8 областей України - Харківська, Луганська, Донецька, Дніпропетровська, Запорізька, Миколаївська, Херсонська та Одеська. Підписання цього «документу» відбулося після закінчення з'їзду «народних представників» квазі-республік, який організував глава руху «Юго-Восток» Олег Царьов.

2 липня у Москві відбувся «круглий стіл», присвячений розробці підручника з історії «Новоросії». В заході взяли участь кілька представників сепаратистів, екснардеп О. Царьов, редактор газети «Завтра» чорносотенник А. Проханов, генерал Л. Івашов, «атеїст-сталініст» А. Вассерман, директор Інституту країн СНД К. Загулін, «теоретик англосаксонської змови» Н. Старіков і київський журналіст-українофоб О. Чаленко, який утік до Москви, рятуючись від «бандерівців». Ось ця українофобська компанія намагалася визначити «ідеологію Новоросії», обговорити питання формування ідентичності та «системи цінностей» її мешканців. За словами представника

«Народного фронту Новоросії» О. Зінченка, ідеологію підручника в першу чергу визначатиме приналежність до «русского мира».

Ось як сприймає Новоросію вищезгаданий заклятий україноненависник А. Вассерман: *«Я имею украинское гражданство и вообще родом из Одессы - столицы Новороссии. Украина оккупировала Новороссию в 18-м году, и я эту оккупацию им до сих пор не простил и прощать не намерен»* ... «Великий» ерудит і герой брейн-рингів Вассерман мав би знати, що на той час Новоросії вже не існувало більше як 100 років. Якщо проаналізувати все, що пише Вассерман про Україну, то його вже давно слід позбавити українського громадянства [3].

Довідково:

Переселення іноземців на територію України почалося ще при цариці Єлизаветі. Так, у 1752 р. навколо Новомиргорода (нині Кіровоградська область) на землі, обжиті українськими селянами і козаками, були переселені серби, угорці, болгар, волохи і молдаване. Доволі часто між новими переселенцями та українськими козаками виникали непорозуміння та сутички, але на боці колоністів стояла імперська влада. 1753 року сербів розселили на землях Січі та південної Гетьманщини на правому березі Сіверського Дінця, де було утворено Слов'яносербію, яка межувала із землями донських козаків. Кордон між запорозькими та донськими козаками було встановлено указом імператриці Єлизавети ще у 1746 році.

У 1762 - 1763 рр. Катерина II видала два маніфести про іноземну колонізацію Півдня України і переселення на його територію росіян, сербів, болгар, молдаван, німців та представників інших народів. Катерина II поставила завдання розчинити український етнос серед інших етносів, позбавити його національних ознак і самотності і врешті решт повністю зросійщити його. Ці поселення охоронялися російськими військами, чисельність яких переважала кількість новопоселенців. Російській експансії козаки протиставили ефективне господарське освоєння краю, підкріплене силовими методами витіснення непроханих колоністів, підтримуваних царським урядом.

Новоросійська губернія на Півдні України існувала на козацьких і татарських землях двічі: в 1764-1783 рр. з центром у Кременчуку і в 1796-1802 рр. з центром у Новоросійську (пізніше Катеринослав, нинішній Дніпропетровськ). На початку XIX століття Новоросійську губернію було розділено на три - Катеринославську, Херсонську і Таврійську. До складу найбільшої Херсонської губернії входили сучасні Херсонська, Миколаївська, Одеська, частини Кіровоградської та Дніпропетровської областей України, а також Придністров'я. Після чергової російсько-турецької війни (1806-1812 рр.) у 1822 році було створено Новоросійське і Бессарабське генерал-губернаторство, яке проіснувало до 1874-го і складалося із трьох названих губерній. Термін «Новоросія» ще деякий час продовжували використовувати як географічне поняття. І сьогодні Путін та його оточення намагаються наповнити цей термін новим політичним змістом, як підставу для анексії південно-східних областей України.

Територія «Новоросії»

Новоросія - «исконно русская земля»?

На зламі XV–XVI століть українські козаки почали поступово колонізувати Причорноморський степ, відтиснувши мусульманських сусідів, що відкривало дорогу українському населенню в просуванні до Чорного і Азовського морів, на величезну територію від Кубані до пониззя Дунаю. У 1690-х козацькі полки гетьмана Мазепи захопили турецькі фортеці на Дніпрі, заснувавши на їхньому місці нинішні Каховку і Берислав. На початку XVIII століття, українські козаки і селяни вже повністю домінували в освоєнні цього краю й остаточно зробили його частиною української етнічної території, на якій з'явилася густа мережа запорозьких зимівників, паланок, слобід та містечок.

Спроби витіснити українське населення або асимілювати його з російським в царські часи були не надто успішними. Так, у 1851 році у складі понад мільйонного

населення Херсонської губернії частка українців становила 70%, а «великороссиян» - всього 3%. Частка українців у Херсонській та Катеринославській губерніях (разом) в середині XIX сторіччя складала 73.5%. За результатами всеросійського перепису населення 1987 р. у Російській імперії на той час 85% мешканців «Новоросії» були українцями. Упродовж другої половини XIX ст. частка переселенців з українських губерній до «Новоросії» була переважаючою.

У кінці XIX століття територія Криму разом із південною частиною нинішньої Херсонської області входила до складу Таврійської губернії, існувала з 1802 р. по 1821 р. За даними перепису 1897 р. у повітах Таврійської губернії українська мова була найпоширенішою (42.2%), російська - на другому місці (27.9%) і татарська - на третьому (13/6%). Проте серед міського населення Таврійської губернії найпоширенішою була російська мова (49%), далі йшли татарська (17.2%), їдиш (11.8%) та українська (10.4%) [4].

У 1794 р. частка росіян на Правобережній Україні становила всього 0.1%, на Лівобережній - 5.2%, в Новоросії і Таврії - 19%. У другій половині XIX століття населення Донеччини за рахунок російських переселенців збільшувалося в 5 разів швидше, ніж в інших регіонах Російської імперії. За даними перепису 1897 р., на українській етнографічній території проживало 3.8 млн. росіян на 27.8 млн. - 11.7% всього населення. За переписом 1926 р. на території УРСР проживало 4.2 млн. росіян (12.1% всього населення), а в 1939 р. - 2.7 млн. (9.2%). За даними перепису населення 2001 року, в Україні проживало 37.5 млн. українців і 8.3 млн. росіян, відповідно 77.8% і 17.3% загальної чисельності населення України. У 2001 році частка етнічних росіян становила: у Донецькій області (38.2%), Луганській (39.0%), Харківській (25.6%), Запорізькій (24.7%), Дніпропетровській (17.6%), Херсонській (14.1%), Миколаївській (14.1%) і Одеській (20.7%).

Українці і татари – нащадки спільних пращурів

За повідомленнями грецьких істориків - Гомер (8 ст. до н. е.), Арістей (7 ст. до н. е.), Гакатей (6 ст. до н. е.), Геродот (5 ст. до н. е.) Кримський півострів був заселений таврами або таврійцями, які споконвік за своїми звичаями, особливостями будівництва і облаштування житла, культурою,

віруваннями і похованнями були спорідненими з праукраїнським материковим населенням Подніпров'я. Римський географ *Пліній Старший* у своїй «Природничій історії» (77 р. н. е.) пише про таврів, як про древній народ Криму. Римський історик Таціт (55-120 роки) писав про антів (праукраїнців) і таврів як про один народ. Таври сприйняли назву «русичів» ще до часів перших руських київських князів Аскольда і Дира.

Кримські татари остаточно сформувалися як народ у Криму в період Кримського Ханства (1441–1783 рр.) і є нащадками різноманітних етнічних груп, що населяли Крим і Північне Причорномор'я в різні часи - таври, скіфи, сармати, алани, анти, кімерійці, гуни, готи, хозари, печеніги, черкеси, турки, римляни, протоболгари, монголо-татари, огузи, італійці та греки. Практично українці і кримські татари мають спільних пращурів, зокрема таврів [9].

В другій половині XVII ст. етнічні українці становили більшість населення Криму. Згідно з переписом 1666-1667 років, в Кримському ханстві мешкало 187 тис. татар, 20 тис. вірменів, греків, євреїв, караїмів та 920 тис. українських невільників, переважна частина з яких настільки адаптувалися до життя серед татар, що не хотіли повертатися в Україну. Так, 1675 року під час походу на Крим кошовий отаман І. Сірко вивів звідти 7 тис. українських бранців. На питання кошового, чи бажає хтось із них залишатися в Криму, близько 3 тис. людей відповіли ствердно. Вони аргументували це тим, що в Криму вже мають родини й садиби, а в Україні у них нічого не лишилося.

На середину XVIII століття запорожці вже засновували свої поселення в Криму на околицях Бахчисарая, Євпаторії та Феодосії. Відомі непоодинокі приклади взаємодії козаків і татар не тільки у військових походах, але й в не тривалі періоди мирного життя. Коли у 1675 року в татарських степах сталася посуха, отаман І. Сірко дозволив татарам випасати худобу на запорізьких землях. На докори гетьмана І. Самойловича про поступки татарам отаман І. Сірко відповів: «...коли ми з татарами живемо по-сусідськи й допомагаємо одне одному, то це для розумного й не дивно». В Конституції гетьмана Пилипа Орлика 1710 року йдеться про «закони близького сусідства, що нерозривно поєднують долю козацького народу з Кримською державою». І сьогодні, після анексії Криму В. Путіним, українці і

кримські татари, ставши жертвами імперського свавілля, об'єдналися в боротьбі проти окупантів за визволення Криму [2].

Заснування чи зміна назви?

Протягом тривалого часу після утворення Новоросійської губернії назва «Новоросія» ще тривалий час не приживалася, натомість що територію традиційно називали «Запоріжжям» або «Степом». Намагаючись стерти історичну пам'ять українського та інших народів Північного Причорномор'я, Катерина II вдалася до перейменувань вже існуючих населених пунктів, часто представляючи це як їх заснування. Як зазначає одеський історик Анатолій Мисечко, *«Власні назви, пов'язані з місцевою природою, географією, мовою та історією, замінювалися на політично доцільні, кон'юнктурні і штучні... Ці назви зникли, знову ж таки виходячи з політичної доцільності, і сьогодні їх реанімують на потребу часу, навіть часто не розуміючи їх сенсу, з якої причини вони з'явилися, коли і де та з якої причини зникали. Саме на потреби часу їх знову дістають із забуття, прикриваючи пошуками історичного минулого свою агресивну суть»*[6]. Так, у 1794 році Катерина II перейменувала Хаджибей (Коцюбіїв) на Одесу, видаючи це за заснування міста, хоча до цього під різними назвами воно існувало вже понад 400 років. Територія нинішньої Одеси була заселена греками ще в VI столітті до нашої ери. Саме козацькі загони, які діяли під орудою отамана Антона Головатого у складі військ А. Суворова, 13 вересня 1789 року першими захопили турецьку фортецю Ені-Дунья поблизу Хаджибея. Після звільнення цього міста від турків українці стали його першими мешканцями.

Професори Новоросійського університету А.І. Кирпичников і А.І. Маркевич у своїй брошурі до сторіччя «заснування» Одеси, виданій у 1894 році, писали: «Поблизу Хаджибея, у навколишніх хуторах, селах і селищах (Молдаванці, Дальнику, Нерубайському та Усатові) жили російські поселенці, які прибули сюди з прикордонних місць Малоросії та Польщі, а також з Великої Росії. То були селяни, котрі втікали від поміщицької неволі, або розкольники, що рятувалися від переслідувань за віру; **переважаючим елементом між переселенцями були малороси** (українці - А.В.). Великороси

селилися в самому Хаджибеї; малороси ж тулилися переважно по так званім балкам. Близько 1775 р. на нинішньому Пересипі у підшви самого замку (фортеця Ені-Дунья - А.В.) поселилися запорізькі козаки, які знали Хаджибей вже з давніх часів. Суд і розправу творив тут турецький паша. На вулицях майоріли турецькі чалми і татарські фески...» [5].

Увічнимо своїх катів?

Утворення Катериною II Новоросійської губернії було лише частиною її колонізаторського плану поневолення України і ліквідації найменших можливостей її існування як окремої держави чи навіть автономії у складі Російської імперії. Серед багатьох злочинів Катерини II проти українського народу назвемо наступні:

1763 р. - Указ Катерини II про заборону викладання українською мовою у Києво-Могилянській академії.

1764 р. - Скасування Катериною II українського гетьманства, а також ліквідація українських навчально-культурних закладів та усунення від влади українськомовних чиновників.

1764 р. - 1765 р. - Скасування Катериною II української держави Гетьманщини та ліквідація козацького устрою на Слобожанщині.

1766 р. - Заборона Києво-Печерській лаврі друкувати букварі і церковні книги українською мовою і без дозволу Синоду.

1775 р. - Підступний напад московських військ на Запорозьку Січ і її зруйнування після вирішальної допомоги запорожців у російсько-турецькій війні 1768 - 74 рр.

1777 р. - Виселення кримських татар з Криму та українців - з України, а на обжиті ними місця переселення московитів.

1780 р. - Спалення книгозбірні Києво-Могилянської академії, що збиралася понад 150 років і була однією з найбагатших бібліотек Східної Європи.

1781 р. - Знищення решток козацького самоврядування на Лівобережжі та запровадження російської системи управління.

1783 р. - Остаточне закріпачення селян Лівобережної України. Придушення Катериною II українського національно-визвольного руху - Коліївщину у 1768 році та Турбайвське повстання 1789 - 1793 років.

Без перебільшення, Катерину II можна вважати одним з найжорстокіших ворогів українського народу. І дуже прикро, що за часів «помаранчевого президента» В.

Ющенко «вдячні потомки» поставили пам'ятники Катерині II в Одесі і Севастополі. Більшовики у 1917 році нищили пам'ятники царям, а в «незалежній» Україні їх відновлюють. І це в той час, коли у Полтаві вже протягом п'яти років депутати міськради блокують встановлення пам'ятника гетьману Іванові Мазепі, що передбачалося указом экс-президента В.Ющенко від 2007 року. Величний монумент І. Мазепи кілька років тому виготовили у Києві, де він досі зберігається на території Художнього комбінату в столиці. Така ж сама доля спіткала пам'ятник останньому кошовому отаману Запоріжжя П.Калнишевському в Одесі, указ про встановлення якого також видав В. Ющенко у 2007 р. Укази він видавав, а домогтися їх виконання йому не вдалося, як і багато чого іншого. Зате йому добре вдалося ворогувати з Ю.Тимошенко і привести до влади свого «опонента» В. Януковича, бездарно і ганебно розтринькавши величезний кредит довіри, який він отримав внаслідок Помаранчевої революції. Сьогодні наші співвітчизники в боротьбі проти сепаратистів на Донбасі оплачують своїми життями «помилки» В. Ющенко, оскільки він зрадив ідеали Майдану 2004 року і це відкинуло розвиток нашої країни щонайменше на 10 років назад. І сьогодні по всій Україні залишилося ще тисячі пам'ятників царським і комуністичним сатрапам - поневоловачам України. Одних пам'ятників Леніну нараховується більше 2000. І найбільше їх сьогодні на Донбасі. На охорону і збереження цих пам'ятників щорічно витрачається десятки мільйонів бюджетних коштів.

Катерина II і В. Путін: спільне і відмінне

Порівнюючи політику Катерини II і В. Путіна, можна помітити багато спільного і дуже мало відмінного. За характером Катерина II і В. Путін прагматичні з виразними елементами цинізму. Як і Катерина II, В. Путін розумний, витривалий, терплячий і вміє чекати свого часу, щоб безжально і холоднокровно завдати удару. Як і Катерина II, В. Путін є прихильником максимальної централізації і уніфікації імперської влади, дотримується правила - бути твердим у своїх рішеннях: краще погано зробити, ніж змінити думку. Як і Катерина II, В. Путін вважає, що все вирішують імператори, царі, президенти, генсеки, губернатори і керівники спецслужб

(Таємної канцелярії, НКВД, КДБ і ФСБ), а народ - це інертна маса, якій потрібна сильна рука, хліб і видовища.

Як і Катерина II, В. Путін вважає, що на міжнародній арені Росія має вести наступальну і навіть агресивну політику, насаджуючи повсюди своїх васалів і маріонеток. Як і Катерина II свого часу, сьогодні В. Путін має безмежну владу в Росії і, незважаючи на його офіційний титул «президент», є усі підстави вважати його «самодержцем всея Руси».

Загарбавши і поневоливши Україну і свободолюбний український народ, Катерина II 250 років тому намагалася, а В. Путін намагається сьогодні «прирастити імперію» за рахунок України, бо без України імперія не може існувати. Катерина II підступно захопила і зруйнувала Запорізьку Січ після того як використала десятки тисяч українських козаків у війні з Туреччиною. В. Путін підступно захопив Крим і намагається підступно захопити Південний Схід України після того, як Україна і Росія були складовими частинами СРСР і винесли найважчий тягар у війні німецьким фашизмом. Як і Катерина II, В. Путін протягом довгих років створював «п'яту колону» в Україні, «прикормлюючи» зрадників і насаджуючи свою агентуру.

Як і для Катерини II, для В. Путіна русифікація і нищення української мови є засіб руйнування України зсередини, намагаючись перетворити українців на малоросів і новоросів. Як і Катерина II та Й. Сталін, В. Путін не визнає національних прав корінних народів Криму - українців, кримських татарів, греків, караїмів та кримчаків і все робить для того, щоб їх депортувати знову через 70 років, або позбавити їх національної ідентичності і перетворити на «россиян».

Виключно велику роль в діяльності Катерини II грала пропаганда. Серед всіх численних пропагандистських акцій Катерини II досить згадати її поїздку в 1787 р. з великою групою іноземців (близько 3 тис. осіб) з Санкт-Петербурга до Криму, яка обійшлася скарбниці в величезну на ті часи суму - 10 млн. руб. Блюзнірські і брехливі листи Катерини II іноземцям (Гримму, Вольтеру, Циммерману та іншим видатним діячам XVIII) також були частиною її пропаганди, оскільки ставали надбанням широкої громадськості.

Схоже, що багато чого з пропагандистського досвіду Катерини II

перейняв В. Путін, одним із прикладів пропагандистської діяльності якого є проведення найдорожчих у світі XXII зимових Олімпійських ігор у Сочі у лютому 2014 року, які обійшлися російській скарбниці в астрономічну суму - близько 50 млрд. дол. Найвищою мірою цинічними є твердження В. Путіна про «громадянську війну» в Україні в той час, коли щодня сотні бойовиків і десятки одиниць важкої військової техніки, а також великі грошові суми відправляються з Росії на територію Донбасу для «порятунку російськомовного населення від бандерівців та київської хунти». В. Путін, як і Катерина II, дозволяє собі жити в неймовірній розкоші в країні, 80% населення якої, за даними КПРФ, живе за межею бідності [8]. Порівняння в поведінці Катерини II і В. Путіна можна було б ще продовжити, але це вже може бути темою окремої статті. Головний висновок, який ми можемо зробити з цього порівняння, це той, що минають століття, але імперський характер Росії не змінюється.

Колонізація Донбасу за радянської влади

На початку 1920-х років більшість населення Донбасу становили українці - 64%, росіяни були другою за чисельністю етнічною групою, питома вага якої складала 26%. У 1939 р. частка росіян на Донбасі становила вже 32%, а українців - 61% від загальної кількості населення. У 1989 р. на території Донецької області проживало 2.6 млн. українців, 2.3 млн. росіян, 83 тис. греків, 76 тис. білорусів, 28 тис. євреїв, 25 тис. татар. На території Луганської області проживало 1.4 млн. українців, 1.2 млн. росіян, 33 тис. білорусів і 12 тис. татар. У 1989 р. частки росіян в обох областях відповідно становили 44.8 % і 43.6 %. В умовах тотальної русифікації інтенсивне зростання чисельності росіян на Донбасі обумовлювалося не тільки їх переселенням з Росії, а також записуванням представників різних етнічних груп росіянами.

У 1920-х рр. питома вага росіян серед сільського населення Донбасу становила 15-17 %, а серед міського - близько 75%. Радянський уряд продовжив соціально-економічну політику Російської імперії щодо використання трудових ресурсів для економічного розвитку Донбасу. Перевага надавалася переселенням саме із віддалених регіонів Росії тому, що вони, на відміну від українців, були відірвані від попередніх місць проживання, що сприяло їх

закріпленню за місцем роботи і в такий спосіб зменшенню плінності кадрів. Донбас був досить привабливим регіоном для заробітчан і карних злочинців, робота на шахтах для яких ставала способом відбуття покарання або реабілітації.

Незважаючи на позірну інтернаціональну політику КПРС, між російськими переселенцями і українським корінним населенням Донбасу постійно тривало соціально-побутове напруження. Зокрема українізація 20-х років у середовищі російського населення Донбасу сприймалася вкрай негативно, що призводило до конфліктів на мовному ґрунті. У 1920-х – на початку 1930-х років росіяни виявляли небажання інтегруватися в українську культуру. Після завершення короткого періоду українізації багатьох людей, які брали в ній активну участь, було репресовано. Це говорить про те, що ця так звана українізація мала на меті виявлення українських націонал-патріотів, щоб згодом їх знищити.

З метою запобігання конфліктам між українським і російським населенням у 1927 р. уряд УРСР запровадив створення на Донбасі російських та інших адміністративно-національних районів. Проте у 1939 році система адміністративно-територіального будівництва за національною ознакою була скасована як така, що не виправдала себе.

Як і в усій країні, голод на Донбасі, став результатом примусової колективізації та насильницького вилучення хліба та іншої продовольчої продукції на селі. У 1933 році в Донецькій області від голоду померло до 20% населення, щонайменше півмільйона селян. Проте у містах голоду практично не було, оскільки усі промислові робітники отримували продовольчі пайки. В кінці 1933 р. було утворено Всесоюзний комітет з переселення з метою заселення переважно росіянами спустошених голодом українських сіл на Донбасі, в Одеській, Дніпропетровській, Донецькій та Харківській областях.

У 1951 р. відбулася депортація частини українського населення із Західної України до Донбасу, де переселенці, яких вже тоді називали «бандерівцями», зазнавали всіляких моральних і фізичних утисків з боку як місцевого населення, так і органів влади. Проте, попри наявності суперечностей і непорозуміння між Сходом і Заходом України серед переважної більшості жителів

Донбасу переважало прагнення досягти компромісу. Відсутність виключно проросійської орієнтації населення Донбасу продемонстрована тим, що його абсолютна більшість підтримала ідею проголошення Української державності на референдумі 1 грудня 1991 року. Водночас значне місце посідає самоідентифікація жителів Донбасу як особливої спільності людей, яка пов'язана як з Україною, так і з Росією. В цілому регіональна ідентичність переважної більшості донеччан не суперечить їх ідентичності як українських громадян.

Південний Схід – це Україна

Неупереджений і об'єктивний аналіз історичних фактів свідчить про абсолютну безпідставність тверджень про те, що на півдні та сході України буцімто переважає російське населення, яке, мовляв, тільки й мріє, щоб цей регіон був приєднаний до Росії. Що такі твердження не відповідають дійсності, свідчить зокрема й перепис 2001 року, згідно з яким, частка етнічних росіян становила: у Донецькій області – 38.2%, Луганській – 39.0%, Харківській – 25.6%, Запорізькій – 24.7%, Дніпропетровській – 17.6%, Херсонській – 14.1%, Миколаївській – 14.1% і Одеській – 20.7%. В Одесі, наприклад, згідно з цим переписом, 67% одеситів є етнічними українцями і лише 28% – етнічними росіянами. Приблизно таке ж співвідношення українців і росіян і в інших обласних центрах вищезгаданих областей.

Незважаючи на масштабну військово-політичну підтримку «ДНР» і «ЛНР» Москвою та підривні, диверсійні акції з боку Росії, масового повстання населення в Донецькій і Луганській та шести інших областях «історичної Новоросії» не відбулося. Як каже проросійський письменник, прихильник відродження «Новоросії» і житель Луганська Гліб Бобров, *«у півмільйонному Луганську на переможний мітинг після референдуму вийшла одна тисяча чоловік! На семимільйонний Донбас не набереться і 3 тисяч ополченців – це менше 0,5% населення! Про який виразний опір може йтися?!»* [1].

Із завзятістю, гідною кращого застосування, кремлівські політтехнологи та ідеологи ділять населення України на російськомовне і україномовне, хоча такого розподілу насправді не існує. Практично 100% населення України, навіть на «дальньому Заході», є російськомовним і україномовним одночасно. У Кремлі не хочуть зрозуміти, що бути росіянином і

вихвалити Путіна – не одне й те саме, що мільйони етнічних росіян і мільйони російськомовних українців є патріотами України. Головне не мова, головне ті думки, переконання, які нею висловлюються.

Хто захистить росіян в Росії?

Якщо хтось думає, що після Путіна до влади в Росії придуть демократичні сили, то він помиляється. Проблема Росії не в «поганих царях, генсеках і президентах». Проблема Росії в імперській ментальності російського народу, яка прищеплювалася йому протягом століть. Можна бути голим і босим, але відчувати себе громадянином «Великой России, которой все боятся». Тому в Росії дуже популярні хоч і жорстокі, але «сильні лідери» - Александр Невський, Іван Грозний, Петро I, Катерина II, Микола I, Й. Сталін, В. Путін. Для російського народу військова велич Росії - понад усе. Їх чомусь не бентежить, що РФ, маючи такі величезні природні багатства, за обсягом бюджету посідає 11 місце у світі навіть після «найбіднішої» країни Євросоюзу – Іспанії, а за рівнем ВВП - 7 місце у світі, пропускаючи поперед себе США, ЄС, Китай, Індію, Японію і Німеччину.

Росіян і їхнього Путіна чомусь не бентежить, що населення Росії щорічно зменшується майже на мільйон, що в Росії налічується більше 9 млн. безробітних і понад 4 млн. безхатченків, а кількість безпритульних дітей становить близько 4 млн. Їх не бентежить, що з причин кримінального характеру щорічно гине понад 150.000 чоловік, близько 40.000 чоловік щорічно вмирає від вживання неякісного алкоголю, а 30.000 чоловік вмирає від вживання наркотиків. Їх не бентежить, що в Росії щорічно зникає безвісти близько 50.000 чоловік. Їх не бентежить також і те, що в Росії налічується 12 млн інвалідів (майже 10% населення!), близько 15 млн алкоголіків, близько 3 млн наркоманів, 1 млн психічно хворих, 1 млн хворих на туберкульоз, 2.5 млн ВІЛ інфікованих. В Росії витрати на одну людину на охорону здоров'я становлять в середньому 40 дол. тоді як у США - 2.400 дол. Щоб переконатися в цьому до недавнього часу можна було ознайомитися з доповіддю російського Агентства РиФ в Санкт-Петербурзі (http://www.rf-agency.ru/acn/stat_ru.htm). Але якщо Ви спробуєте сьогодні відкрити це посилання, то прочитаєте наступне: *«В связи с изменением в российском законодательстве эта страница временно*

недоступна для просмотра». Отже, на радість прихильникам Путіна, російське законодавство неухильно вдосконалюється. Можливо завтра ми дізнаємося, що серед співробітників Агентства РиФ ФСБ РФ викрила бандерівців, які намагалися спотворити картину щасливого буття російських громадян.

Путін не думає про захист росіян в Росії, тому що сьогодні йому не до цього. Сьогодні для нього головний пріоритет - захистити «русскоязычных в Новороссии», вбиваючи і калічучи їх тисячами та руйнуючи існуючу інфраструктуру. І все це жахіття відбувається тому, що Путіну дуже хочеться стати імператором, а без України зробити це буде дуже важко, майже неможливо. Від нас залежить - чи стане Путін імператором, чи захистимо ми нашу Україну і самих себе, чи вона стане частиною Російської імперії, а ми - її громадянами третього сорту, яких переселятимуть в Сибір і на Далекий Схід, як це вже було за часів Петра I, Катерини II і Сталіна.

1. Бобров Г. К созданию Новороссии я отношусь с огромной надеждой / Глеб Бобров: // [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://kavpolit.com/articles/gleb-bobrov-k-sozdaniju-novorossii-ja-otnoshus-s-o-5435/>
2. Брати по духу і зброї. Про дружбу козаків і татар // [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://www.istpravda.com.ua/articles/2011/03/15/31684/>
3. Вассерман: «никакой Украины не было и нет!» // [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://www.chonomorka.com/node/1257> // <http://politikan.com.ua/2/0/0/13350.htm>
4. Гава О. Історія Новоросії та її етнічний склад у XIX сторіччі / О. Гава // [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://www.istpravda.com.ua/articles/2014/05/7/142762/>
5. Кирпичников А.И., Маркевич А.И. Прошлое и настоящее Одессы. Издание Городской Аудитории народных чтений ко дню столетнего юбилея г. Одессы (1794-1894). / А.И. Кирпичников, А.И. Маркевич.– Одесса, Типография Л. Кирхнера (Пушкинская, 19). – 1894. - С.7.
6. Мисечко А. Дещо про Новоросію і не тільки / А. Мисечко // [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://chonomorka.com/archive/a-4114.html>

7. Путин назвал Юго-Восток Украины Новороссией // [Електронний ресурс]. – Режим доступу:
<http://112.ua/politika/putin-nazval-yugo-vostok-ukrainy-novorossiey-50819.html>
8. Роскошный образ жизни Путина // [Електронний ресурс]. – Режим доступу:

- <http://nashigroshi.org/2014/04/15/roskoshnyj-obraz-zhizny-putyna-foto/>
9. Українці – корінний народ Криму // [Електронний ресурс]. – Режим доступу:
<http://ukrlife.org/main/mindyuk.html>

Тетяна Воропаєва

УДК 323.24

Цивілізаційний розвиток українства: теоретико-методологічні засади дослідження

У статті розглядається цивілізаційний розвиток українського народу та початок цивілізаційного процесу в Україні.

Ключові слова: *цивілізаційний розвиток, цивілізаційні процеси, український народ, Європейська цивілізація*

This paper deals with the civilizational development of Ukrainian people and the beginning of civilization process in Ukraine.

Key words: *Civilization Development, civilizational processes, Ukrainian people, European civilization.*

Після того, як окупаційні війська Російської Федерації увійшли на терени України і анексували Крим, а представники російських спецслужб та російської армії розпочали неоголошену війну на Сході України (повністю порушивши не тільки Будапештський меморандум, але й зруйнувавши той світовий порядок, який усталився після завершення Другої Світової і холодної війни) давній імперсько-радянський міф про те, що росіяни завжди несли «здобутки цивілізації» іншим народам Євразії, був зруйнований самими росіянами. Їм уже не треба грати «месіанську роль» носіїв і захисників загальнолюдської цивілізації, бо в це вже не повірить ні жодна розумна людина, ні жодна демократична країна світу. Сьогодні суспільно-політична позиція Росії як країни-агресора в ідеологічному плані нічим не відрізняється від тоталітарної пропаганди часів СРСР, ця позиція чітко окреслена, зокрема, у висловлюваннях Ігоря Друзя: «Українство – это идеология погрома, фашизма и мятежа» (телеканал «ТВЦ», 24 березня 2014 р.), у сепаратистських листівках так званої Донецької народної республіки, де йдеться про те, що «России нужна вся Новороссия», а також про «лечение украинства» за допомогою «хирургических инструментов». У зв'язку з цим актуальність дослідження

цивілізаційного розвитку українства не викликає жодних сумнівів.

На основі здійснених упродовж 1993 – 2014 рр. теоретико-емпіричних досліджень цивілізаційної ідентичності та цивілізаційного розвитку українства нами були розроблені *теоретико-методологічні засади* дослідження українства у світовому цивілізаційному процесі та в контексті європейської цивілізації. Окреслимо основні з них.

1. *Цивілізаційна проблематика* розробляється в науці з XVIII століття, але інтерес до неї не слабшає вже майже 300 років. У СРСР цивілізаційному підходу почали приділяти велику увагу з середини 1980-х років, а в кінці 1990-х років цивілізаційна проблематика була включена у перелік пріоритетних наукових напрямів в Російській Федерації. Українські науковці досліджували цивілізаційну проблематику спорадично й несистемно.

2. Сучасні дослідники (Г.Прокоф'єва, О. Маслов та ін.) виділяють різні підходи до вивчення цивілізацій: а) *екогеографічний* (Ш.Монтеск'є, Г.Бокль, Л. Мечников та ін.), б) *філософсько-культурологічний* (В.Гумбольдт, М. Бердяєв, П. Сорокін, А. Тойнбі, Б. Єрасов, О. Маслов, В.Стьопін та ін.), в) *соціологічний* (Е.Дюркгейм, К. Леві-Стросс, М. Мід, М.Барг, І. Гобозов, Н.Клягін та ін.), г) *етнологічний* (М.Данилевський,